

MUNI
SPORT

np4121 REFLEXE PRAXE 1

Blok I. – Úvod do reflektivní praxe učitele

Mgr. Jiří Sliacky, Ph.D.

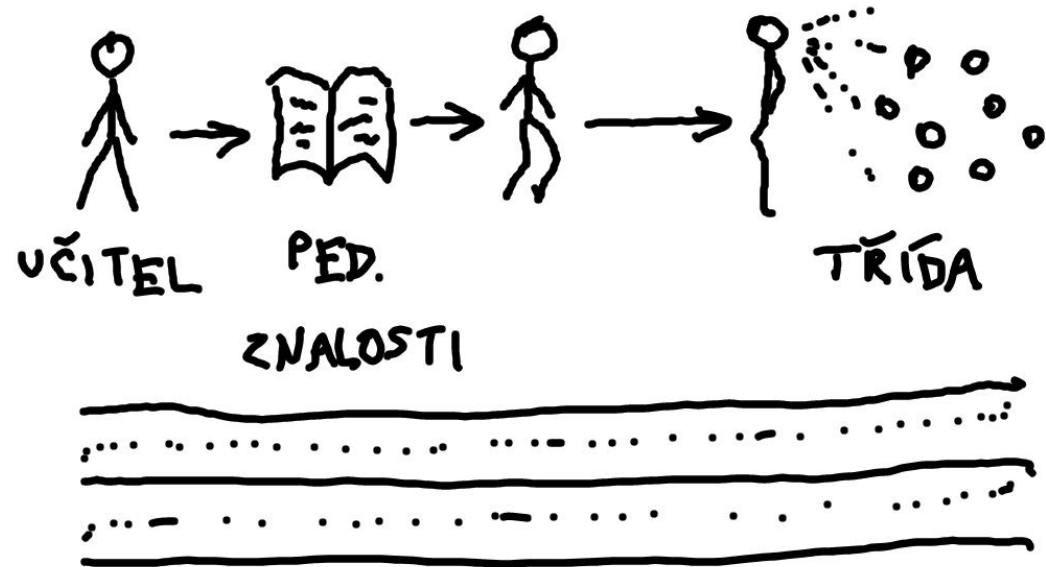
Katedra tělesné výchovy a sociálních věd (EDUC)

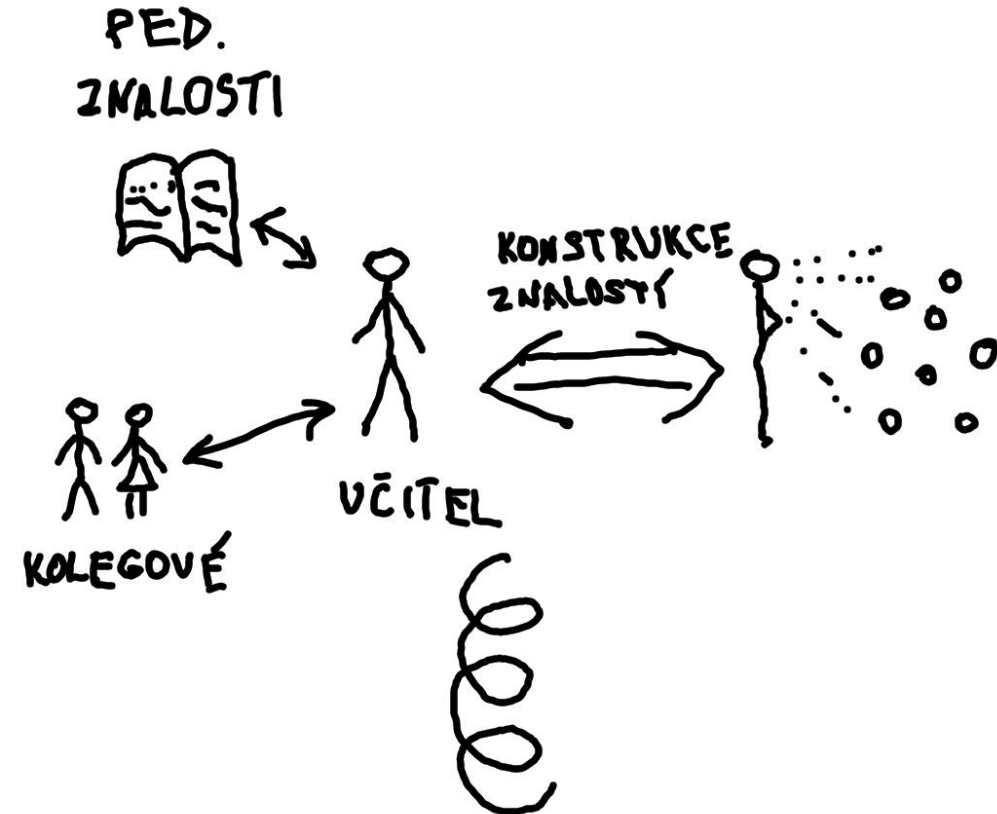
<https://www.natreku.cz/vylet-hranicka-propast/>

Problém teorie a praxe

Model technické racionality

Konstruktivistický model

(volně podle Korthagena, 2011, s. 19 a 30)

Argumenty reflektivního učitele

- v době, která se neustále mění, není žádná znalost sama o sobě stoprocentně spolehlivá, záruku spolehlivosti tak získáme pouze jejich aktivním hledáním a konfrontováním s danou skutečností
- chceme-li v té samé, neustále se měnící době, vést své žáky k celoživotnímu učení, musíme je vést k uvědomělému učení z vlastních zkušeností
- učení se z vlastní zkušenosti je důležitou součástí kompetence k vlastnímu profesnímu i osobnostnímu rozvoji, která pak odemyká skutečný inovativní potenciál učitele

(volně podle Korthagena, 2011, s. 61 – 62)

Reflexe praxe

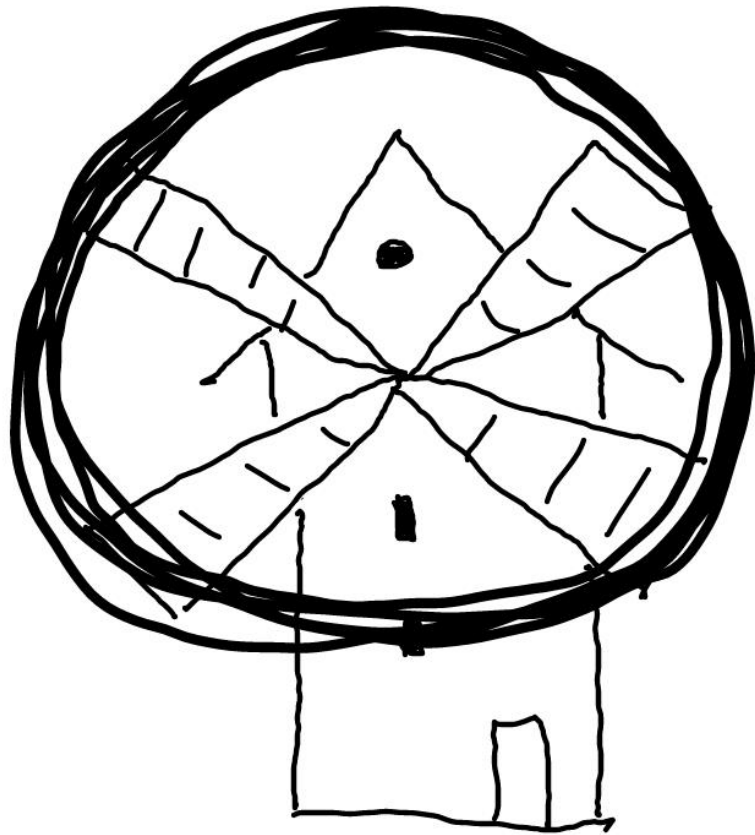
Reflexe je mentální proces spočívající ve snaze strukturovat nebo restrukturovat určité zkušenosti, problém nebo stávající znalosti či vhledy.

Korthagen, 2011, s. 71

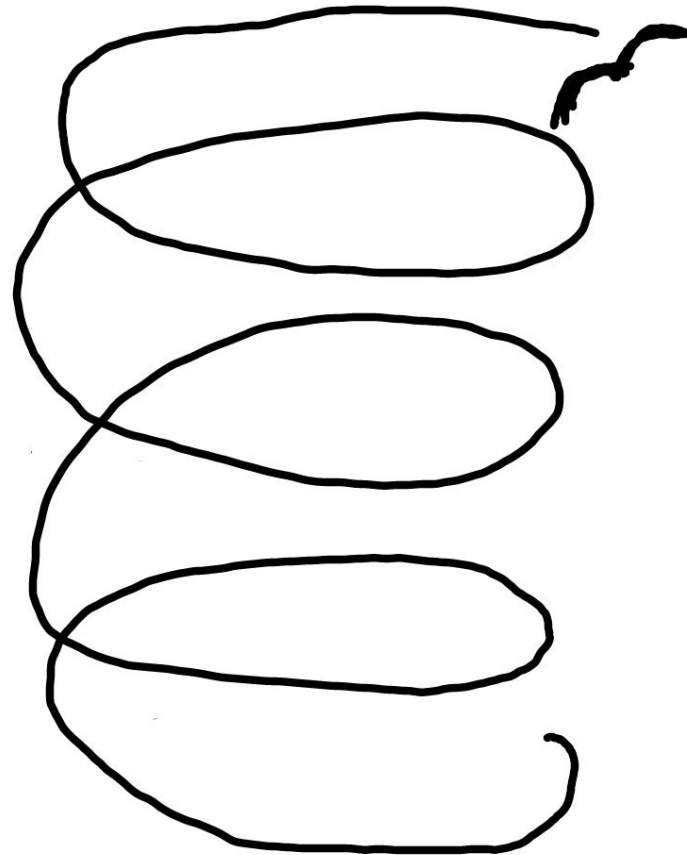
Praxe je způsob, jakým je se znalostmi nakládáno.

Korthagen, 2011, s. 38

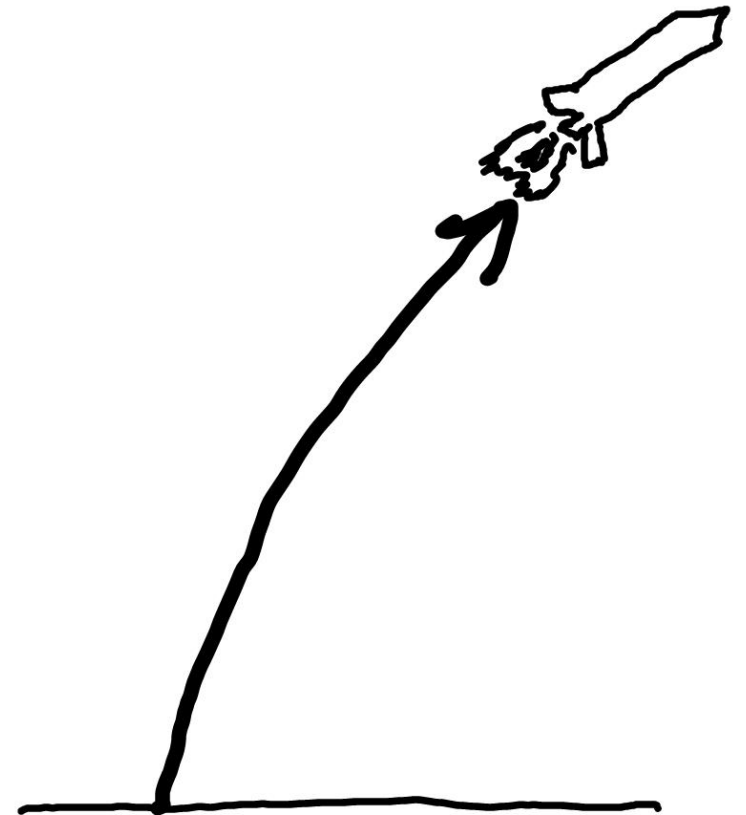
Reflexe a profesní rozvoj učitele

Model větrný mlýn

Model spirála

Model raketa

Charakteristiky reflektivního učitele

1. Vědomě a záměrně strukturuje situace a problémy a tuto činnost považuje za důležitou.
2. Při strukturování svých zkušeností používá vhodné standardní otevřené otázky (Co se stalo? Proč se to stalo? Co jsem udělal špatně? Co jsem mohl udělat jinak?).
3. Je schopen jednoznačně odpovědět na otázku, čemu se chce naučit.
4. Umí adekvátně popsat a analyzovat své fungování v interpersonálních vztazích.

(volně podle Korthagena, 2011, s. 139 – 143)

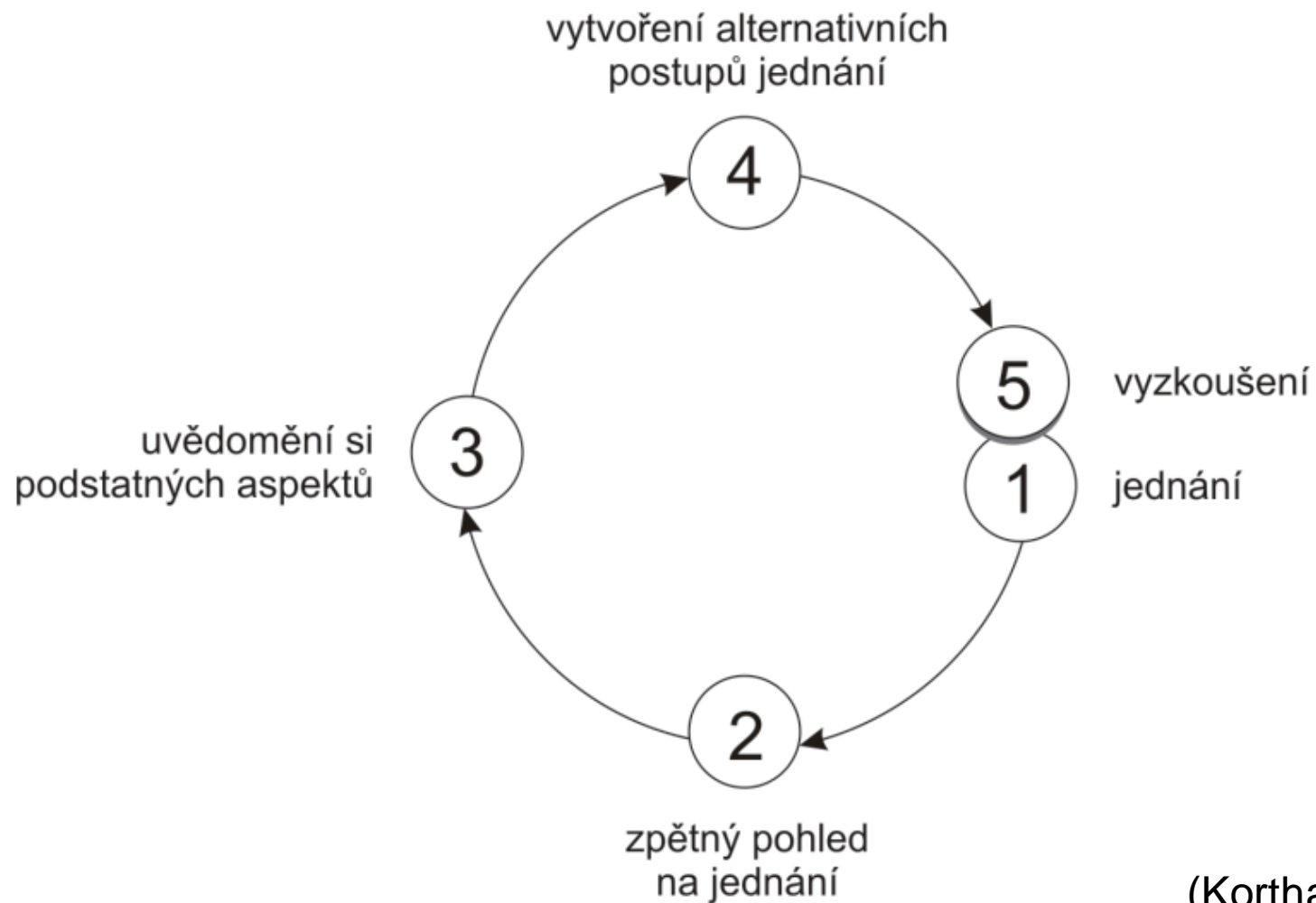
Projevy reflektivního přístupu v práci učitele

Reflektivní učitelé...

- a) ...mají lepší interpersonální vztahy se žáky než jiní učitelé.
- b) ...se propracují k vyšší míře spokojenosti v zaměstnání.
- c) ...také považují za důležité, aby se jejich žáci učili samostatným zkoumáním a strukturováním.
- d) ...mají silný pocit osobního bezpečí a vlastní zdatnosti v učitelství.
- e) ...poměrně snadno hovoří nebo píší o svých zkušenostech.

(Korthagen, 2011, s. 143 – 147)

Reflektivní model ALACT

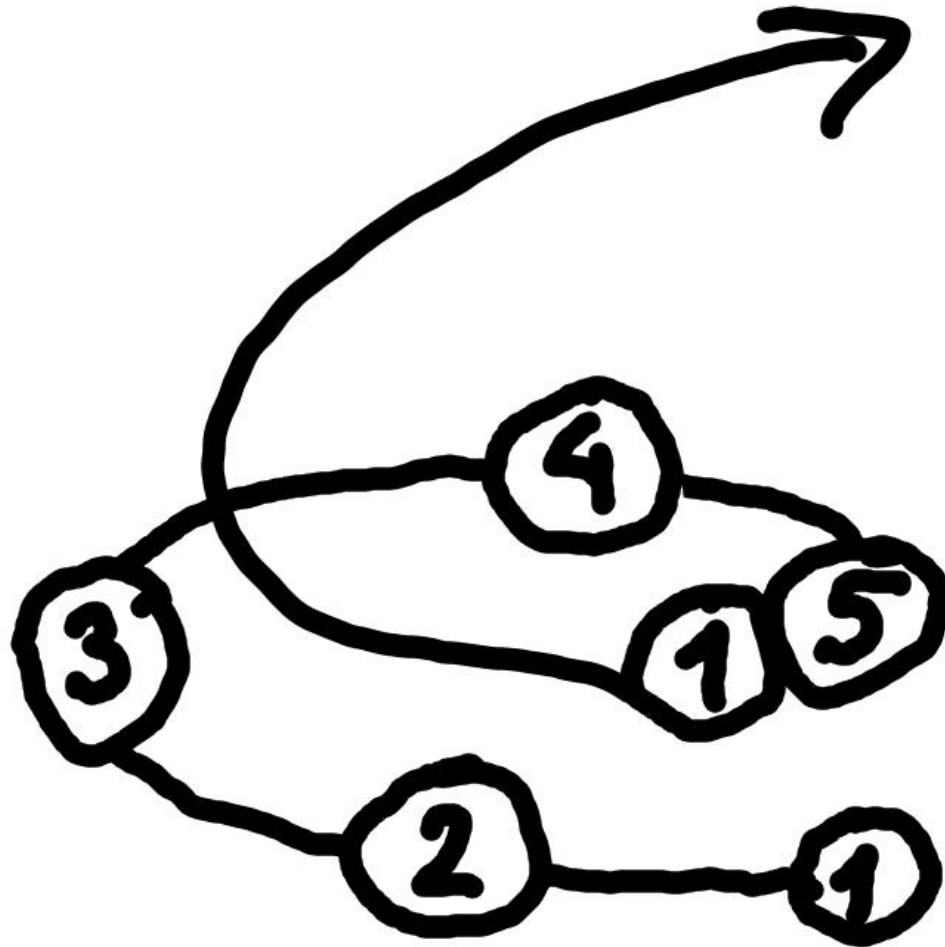
(Korthagen, 2011, s. 58)

Možné otázky k podpoře reflexe

- fáze 5 předchozího cyklu (= fáze 1 nynějšího cyklu)
 - Co chci vyzkoušet?
 - Na co se chci zaměřit?
 - Čeho chci dosáhnout?
- fáze 2 (zpětný pohled)
 - Co jsem dělal? Co dělali žáci?
 - Co jsem si myslel? Jak jsem se cítil?
 - Jak se projevovali žáci? Co si mysleli žáci?
- fáze 3 (uvědomění si podstatných aspektů)
 - Jak spolu souvisí odpovědi na předchozí otázky?
 - Co to pro mě a moji výuku znamená?
 - V čem tedy spatřuji problém? V čem jsou ta zjištění pozitivní?
- fáze 4 (alternativy)
 - Jaká vidím možná řešení problému? Jak mohu svá zjištění dále využít?
 - Jaké jsou výhody a nevýhody jednotlivých možností?
 - Jak to chci udělat příště?

(volně podle Korthagena, 2011, s. 204)

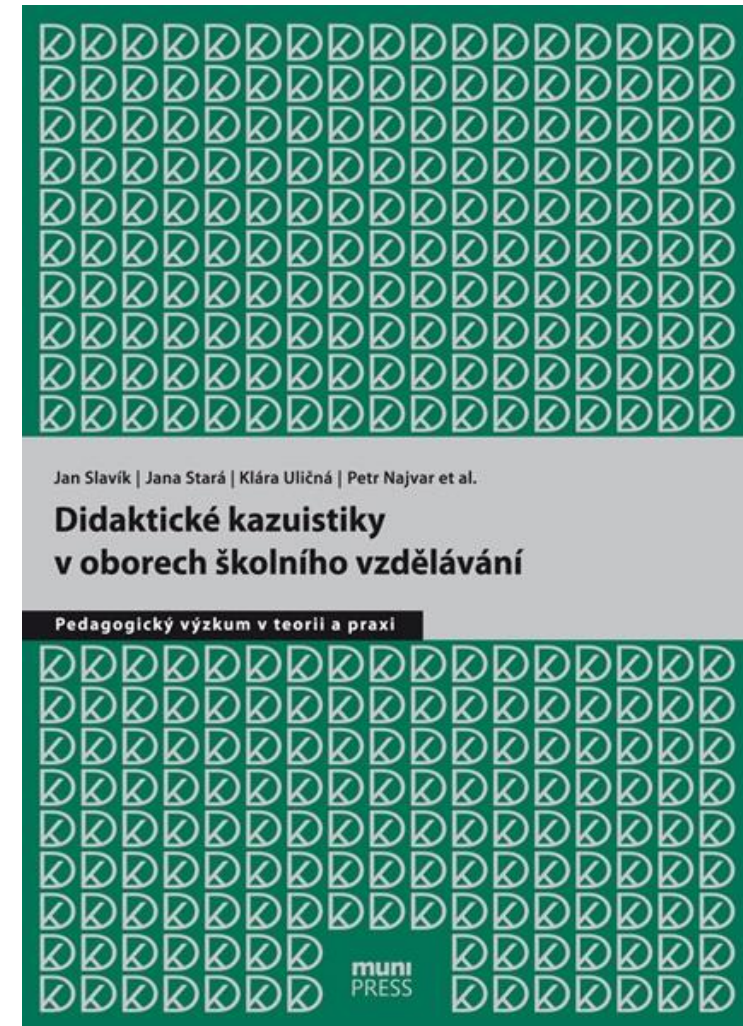
Model ALACT a model spirála

Didaktická kazuistika

- diagnosticky zaměřený didaktický popis a výklad konkrétního případu výuky
- prostřednictvím teoretického vědění charakterizuje průběh výuky, vypovídá o její kvalitě a přináší poznatky o didaktických jevech
- popisuje jednotlivý případ, aby přinesla poznání o jevu či fenoménu, který je pro různé případy společný
- svým zaměřením na didaktickou kvalitu výuky je specifická, neboť vede k syntéze pohledu praxe oboru (tělesná výchova a sport) a pohledu praxe výuky (výuka tělesné výchovy)

(Slavík, Hajerová Müllerová, Soukupová et al., 2020, s. 85 – 86)

<http://didacticaviva.ped.muni.cz/>

Metodika 3A

- metodický postup reflexe a kvalitativní analýzy výuky, který je spojený s hodnocením kvality výuky a s návrhem zlepšujících změn
- cílem je tedy poznávání a zhodnocení profesních praktik učitelů při utváření učebního prostředí a podpoře učení žáků
- struktura metodiky 3A
 - **anotace** (Co se událo ve výuce? Bylo to důležité pro ne/dosahování cílů výuky?)
 - **analýza** (Jak výuka probíhala? Jaké její složky byly nejdůležitější pro ne/dosahování cílů výuky?)
 - **alterace** (Proč by se v určitých ohledech měla výuka zlepšit? Jak těchto zlepšení dosáhnout?)

(Slavík, Hajerová Müllerová, Soukupová et al., 2020, s. 121 – 124)

Seznam použitých zdrojů

KORTHAGEN, F. A. J. *Jak spojit praxi s teorií: didaktika realistického vzdělávání učitelů*. Brno: Paido, 2011. ISBN 978-80-7315-221-5.

SLAVÍK, Jan, Lenka HAJEROVÁ MÜLLEROVÁ a Pavla SOUKUPOVÁ. *Reflexe a hodnocení kvality výuky*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2020. ISBN 978-80-261-0920-4.